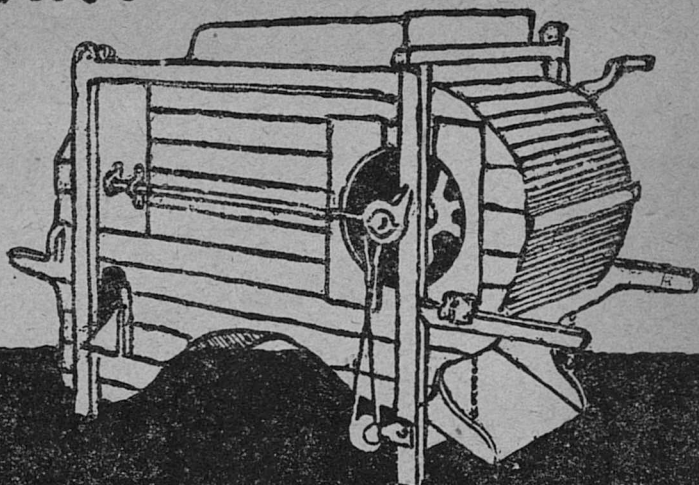

B. ŽDANOV

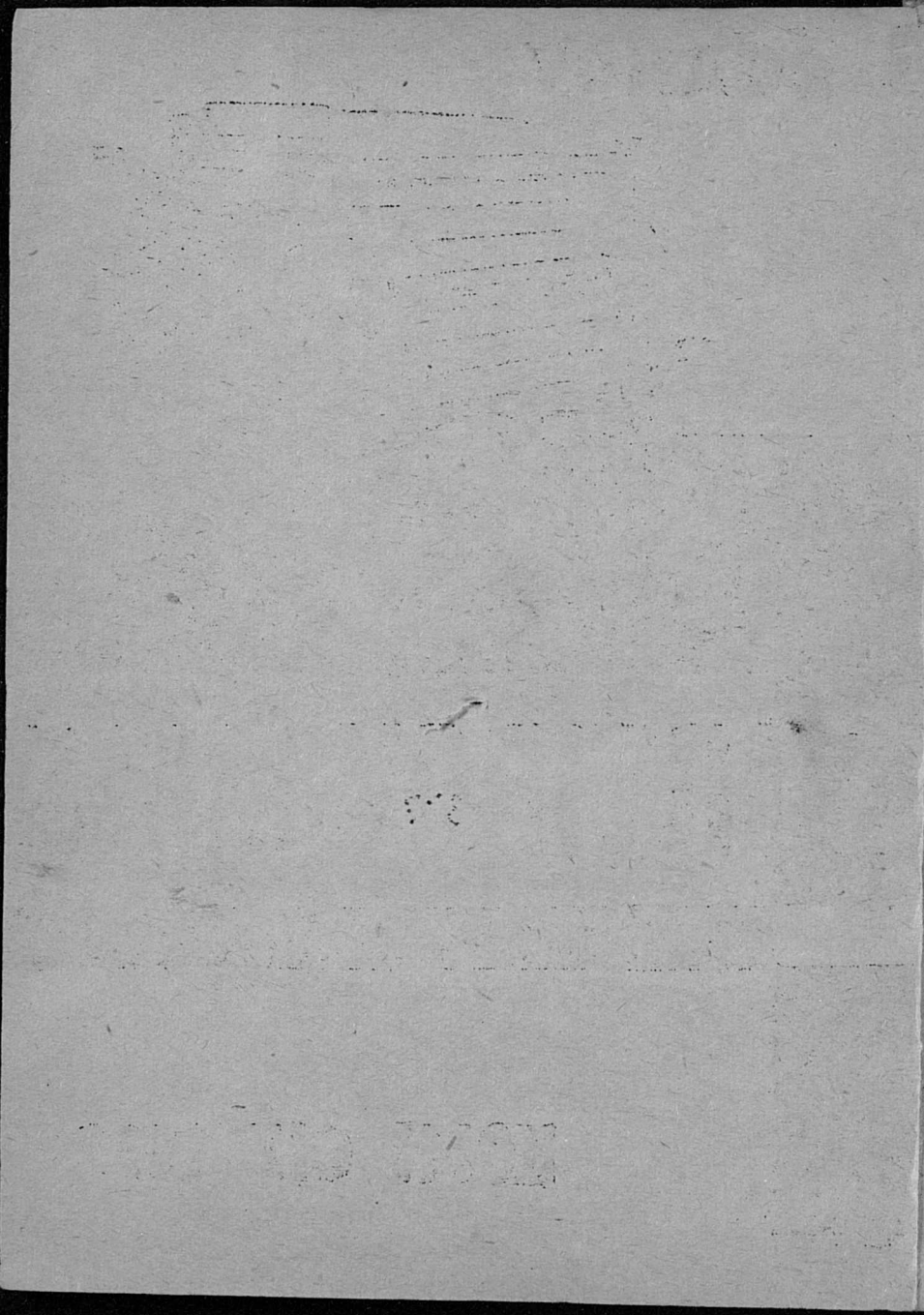
199-9

95

СОРТИРОВКА

КОМИ ГИЗ 1932

Н 29-9

95

Б. ЖДАНОВ

Коми-3

2-883

СОРТИРОВКАЈАС

Г.П.Б. в Лнгр.

Ц. 1983 г.

Акт № 377

КОМИГИЗ

СЫКТЫВКАР—1983

Б. Жданов. Сортировки.

Обложка Ульянова.

Издание № 9.

Уполномоч. Облита № А-52.

Заказ № 1679.

Тираж 2000 экз.

Сдано в набор 26/І-33 г.

Подписано к печати 2/ІІІ-33 г.

Редактор А. Елфимов

Техн. редактор В. Поляков

ВОҢКЫВ

Көйдыс весалөм да сортируйтөмлөн коланлуныс колө лоны быдсөналы гөгөрвоана.

Сортируйтөм көйдысөн көзөмыс урожаыд јона ыждө да көзалөн кыптө качествоыс. Од мијан мујас өнөз гетисны, лок, весавтөм көйдысөн көзөм понда, урожајсө шогмытөм еща, кор почө сјјө-жө мујасыс бостны, бура весалөм көйдысөн кө көзан да бура мујассө вөдтан, кык-кујм пөв унжык урожајсө.

ВКП(б) ЦК да ВКП(б) Крајком гетисны болшевицскөј индөдјас, кызі перјыны ыжыд урожајсө. Тајө индөдјассө олөмө пөртөмын лоө өтк ыжыд условјөөн—лөсөдны бур качествоа көйдысјас, паскыда көзны сортовөј көйдысјасөн.

Жданов јорт тајө ыгаас индө ысөмын көйдыс весалөмлыс коланлуносө, но і висталө щөщ, кызі колө сортировкајасөн ужавны, кызі да кушөм көйдыс торја кул-

турајас кушом машинаон весавны, кызі дө-
чөритны сортирутчан да төлөдчан машинајас.

Сиз-кө, колө практическөја бостоны, быд
колхозын, быд совхозын гөм, да шөркөда
олыг өтка овмөсјаслы чорыда тышкасны
бур качестваа урожај вөсна.

Редактор.

КӨЈДЫС СОРҒИРУЈТОМЛОН КОЛАНЛУНЫС

Көјдыс сорҒирујтөм да весалөм лоө зев колана меропріјаттөөн урожај кыпөдөмын. Тавылө Сөвет власт, колхозно-кооперативнөј да общественнөј организаціјас пунктөны зев ыжыд ынмаһнө.

Көјдыс весалөм да сорҒирујтөм котыр-төм—бојевөј задаһнө.

Көјдыс весалөм значеһнө јылыс сорҒитны уна оз ков. СорҒирујтөм көјдысөн көзөм, сјө быдөнлы төдана, кушөм буртор сетө урожајы, і сјөн мј пасјам тан жеһыдк индөјас сорҒирујтчөм јылыс:

1. СорҒирујтөм көјдысөн көзөмыс урожајыс јона паскалө да көзалөн бурмө каствоыс;

2. Сөмын сорҒирујтөмөн мј мездысам му вылө јогтурун быдмөмыс. Јогтурун көјдысыс зев овмөдчыс да быдмигас оз сөмын кыскы муысылыс питателнөј соксө, но і пөдтө став культурнөј быдмөгсө;

3. Откод бөрјөм көјдыс вермам бостны сөмын сорҒирујтөмөн. Утј сјкаса көјдысөн көзөм обеспечивајтө откофа, өвј кадө пета-лөм да воөм;

4. Сортируйтөм јона вичмөдө кәјдыссө. Көзөм былө муныс кәјдыс лыдыс чинө. Колөм сортсө, кодөс көзөмыс пөлзайс-нын абу, вермас лоны испөлзүйтөма гортса овмөсө һаһ былө, либө скөтөс, курөгөс да мукөд пемөсјасөс вердөм былө.

Быд совхоз-колхоз да сја жө-і гөла да шөркөда олыс өтка өвмөсјаслы колө кәјдыссө сортируйтны да төдмәсны кәјдыс весалан машинајасөн.

Өтө өкас кәјдыс весалан машинајас кәјдыссө сортируйтөны өкөта сертөыс, а мукөдјас—кухта да сја форма сертөыс. Көшөыс (кытчө кистөны туссө) кисөыс тус былө муно веһтилаторсаһ төв. Төв өтсөгөн гырысжык тусјасыс, меда өкөкдјасыс гылаалөны матө веһтилатор бердө, кокһиджыкјасыс кисөөны-нын ыләжык, а јона кокһидјасыс—шогмытөмыс—төвчөны меда ылә. Кымын өкөкд тусыс, сөмын сја усө матө, тазсө сортируйтчан машинаыс шусө „Триумф“-өн.

Таыс кыһзи сортируйтчигөн пөлзүйтчөны нөшта вејалка-сортировкајасөн. Тащөм вејалка-сортировкајаслөн вылысыс 3-4 решеткаа, улысыс—өтө решеткаа.

Төв вын өтсөгөн веһтилаторсаһ, кәјдыс-сө весалө кокһид јогыс да сортируйтөм кәјдыссө јуклә качајтан решеткаыс уна өкас сортјас былө. Тазсө сортируйтчан машинаыс шусө вејалкас-ортировка „Клејтон № 5.“.

Сөмын индөм сортировкаөн пөлзүйтчигөн, тырмымөн весавны кәјдыссө өн вермы. Ме-

дым буржыка весавны көйдыс, зев колана примењатны машинајас, кодјас ескө сортирујтисны көйдыссө кыз гөкта сертыыс, сиз-жө-и кухта сертыыс. Кухта серты көйдыс торјө-дөм муно јачеистөј цимдрјас отсөгөн, коді бөрјыгсө уна пөлөс културалы ташөм ногөн, медым ыждаыс ладміс көйдыс тус сертыыс. Ташөм модаа машинајас шусөны „тријерјасөн“.

Воқовылө ми сувтлам сортирујтчан машинајас вылө, коді јонжыка паскалөма Совет сојызын.

Клејтон тїпа сортирујтчан-төлөдчан машина

Вартөм бөрты туссө төлөдөны төлөдчан машина пыр, көн сїјө бура торјалө јогыс.

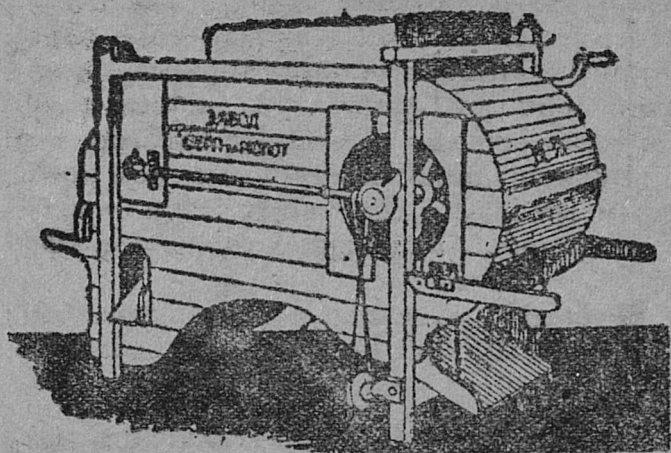
Төлөдчан машинајас мијан унжыклаас-нын ем да сїјөн быдөн пөшти кужөны вөдїтчыны. Тавөсна сы вылын ужалөм јылыг гїжөм вылө сувтлаыны огө кутө.

Вејалка бура весавны оз вермы. Вејалка пыр лезөм бөрын туссө колө лезны торја вејалка-сортировка, мбө сортировка пыр.

Вејалка-сортирујтчан машинајас пөвсын торјалөны частјас өдјө ужалөмөн да көйдыс-сө бура весалөмөн кїјөн ужалан Клејтон тїпа 5-өд № вејалка-сортировка да привөдөн ужалан №5-А. Первој вејалкалөн производительност шөркода 10 центнер час, а №5-А тїпа машина, коді вөлөн ужалөмөн часнас весалө 15 центнер гөгөр.

Ыжыд производительност радыс мөд

1-дд берпас. Клејтон тѳпа 5-дд № вејалка-сортировка-
калѳн вылысыс

марка (5-A) торјѳн рекомендујтчѳ ужавны
колхозјасын да совхозјасын.

5 д № Клејтон тѳпа вејалка-сортировка-
лѳн вылысла дорас ем кѳјдыс кѳстан кѳш,
кытчѳ кѳтѳны туссѳ. Машинасѳ воропѳд
бергѳдлѳмѳн воссылан роѳ пыр, кѳшгыс
кѳјдысыс муно кык горѳзонталнѳј решетка
вылѳ, кодѳс (решеткасѳ) бѳрјѳма нароснѳј
таблица сертѳ, кущѳмжык сорт колѳ кѳјды-
сыс. Тани веѳтѳлаторса тѳлѳн кѳјдысыс ве-
сасѳ да сесга кѳтѳсѳ нѳрола кѳјмѳд ре-
шетка вылѳ. Тајѳ решетка пырыс летчѳ мѳд
пѳлѳс сорт кѳјдыс. Бѳрја колѳм кѳјдыс ју-
кѳныс летчѳ бѳрја нѳрола решеткаѳ, кодѳ
ем вејалка помса веѳтѳлатор улас. Тајѳ решет-

камс зев уна роҗаса, коді лезö сөмын став
посні тусҗассö. Та бөрүн көҗдысы летчö
решеткасы вомсалөм бречент вылө, а та
бөрті һин куравсö мешöкҗасö.

Став решеткаас ем вомөна летчан-каҗан
(качанҗе). Төвсö вескөдлөм могыс көҗдыс
кiстан көш улас ем торҗа вогсан клапан,
кодöс колөм герті позö лептыны лiбö лезны.

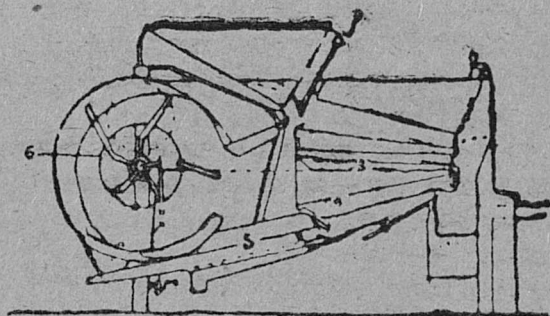
Төлөдчан машина помас ем вештасана
вежös, кодөн позö кутны места вежiгөн кок-
ныд пөдөс сөртҗассö, коді лебзö машинаөн
ужалiг дырҗи.

Клеҗтон тыпа веҗалка сортировкалы сетчö
5 сутуга решетка пу рама вылын, һол су-
туга решетка көрт вылын, да 2 пробивнöҗ
көрт рама вылын.

Прiмер вылө вайөдам таблица 5-д № Клеҗ-
тон тыпа сортировкалыс решеткаҗас, кодöс
сетö „Герп i Молот“ завод.

Весалөм вылө көҗдыс	Вылысса трусiлнöҗ җашцикын			Улысса трусiлнöҗ рамаын
	Вылыс паз	Шөр паз	Улыс паз	
Шобди	14 №	8 №	32 №	36 №
Id . .	10 №	штамп 14 №	32 №	28 №
Зөр .	10 №	—	32 №	28 №
Су .	16 №	6 № штамп	71 № гл. d.	36 №
Проса	16 №	18 №	71 №	47 №

Кыом решеткалөн номерыс петкөдлө клетка лыдсө 6тык радыс, куфта ногыс кодлөн 100 мм., а штампованной решеткалөн №-ыс петкөдлө диаметрыс ыжда сө гөгрөс рожассө миллиметрөн арталомөн. Буроща решетка сө бөрjöны ужалг мозыс, кöjдыс качество да жога-жогтöмлун гертыс решетка сө вежаломөн.

2-öd серпас. Клејтон типа 5-öd № вежалка-сортировкалөн пыщкөсыс (разрез).

Кöjдыс весалан сортировкајас СССР-ын вöчсöны Харьковын „Серп і Молот“ заводын, Петровскöј заводын.—Разан-Уралскöј көрттујывыса Средньöј станция дорса. Сöктыс 5-d № Клејтон сортировкалөн 190 кгp. сортировка 5-d № А — 250 кгp.

Кöjдыс весалан сортировкајас бөрса колö дöжөр

1. Уж вылө петтöч вежалка гөгö-р бура колö видлавны да прöверитны, бура-ö ужалö

сіјө да мавтны став зуртыс металлическөй частсө минеральнөй маслөөн (оменафтөн). Роужасыс-кө һајтчөмны, мавтөм воэвылын колө бура весавны. Шестерһасө мавтны оз поз, сывөсна, мыј мавтасас јона еіbdө һајтыс да торкөө вејалкалөн мунөмыс да шестерһа пінјасыс омөла кутасны кутчигны. Сесга гајкајассө колө зелөдавны, крепітавны лөган частјассө. Веңтлатор відлалігөн колө торја-һін бура віәддыны сывылө, медым бордјасыс ез вөвны пөлаөс.

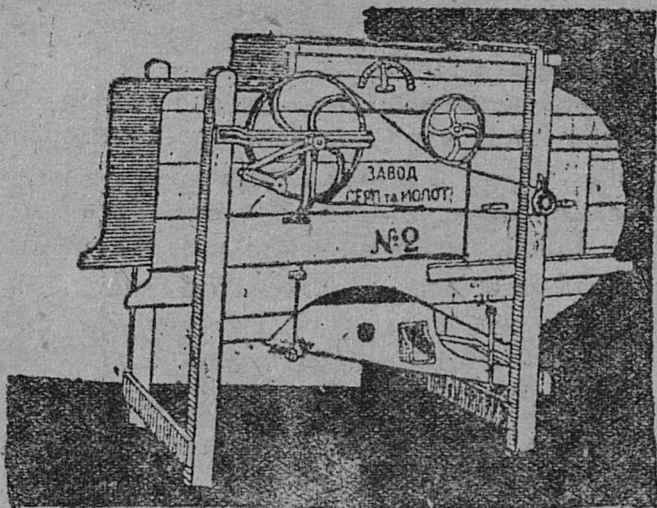
Бордјасыс-кө веһһасөмаөс, колө вескөдны. Кожух гартовјасыс кусһасөмсө колө сіз-жө вескөдавны.

2. Решеткасө колө јонжыка дорвтны јога көјдыс-кө сортірујтан, омөлжыка дорвтны јогтөм көјдыс сортірујтігөн.

3. Медым өті сікас көјдыс ез сорласгы мөд сікас көјдыскөд, зев колана сортіровкасө весавны өті пөлөс көјдыссө сортірујтөм бөрын.

4. Уж помасөм бөрын сортіровкасыс колөм тусјассө колө весавны, а тамогыс колө бергөдлан воропөдыс бергөддыны сетчөз, кытчөз решеткаас колөм тусјасыс оз бырны зкөз.

5. Төлөдчан машинаөн төлөдчыны колө өтја шымыд местаын да төлыс мед вөлі һылыда.

З-од серпас. „Тріумф“ німа сортіровка № 2.

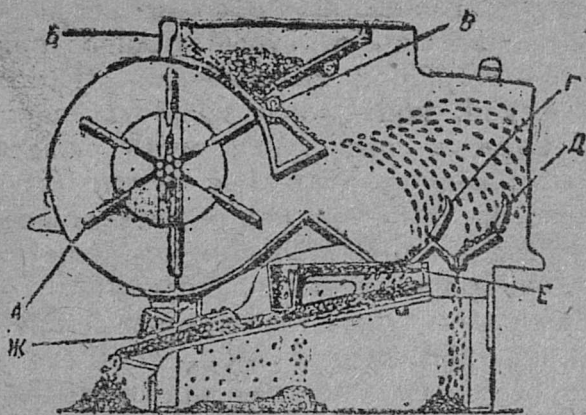
Сортировка „Тріумф“

Медса бура сортіруйтчөм мунö торја, на-рошнöй сывылö лөсөдөм машина-сортировкајас вылын. Сіјö машинајасыс туссö торјө-дöны уна сорт вылө.

Медса бур сортировка, коді торјөдö көј-дыссö сөкта серті, сіјö лөö сортировка „Тріумф“.

Тайö сортировкаөн кокнід вөдітчыны, зев бура ужалö, абу вывті дона, міјан за-водјас „Тріумф“ сортировкајас лөдöны ре-

4-öd серпас. „Триумф“ нима 2-d № сортировкаон пышкөсыс (разрез): А—веңтилятор, Б—кісталан көш, В—питавельнөй валік, Г да Д—жуклан да торјодан саяјдјас (шітјас), Е—вылыс жеңыд пож, Ж—улыс куъ пож.

шетаон. Сывөсна тајо сортировкаон туссө поъө весавны кыъ сөкта сертыыс, сиз-жө-і ыжда сертыыс.

„Триумф“ сортировкаөд тусыс петө сещөм самөн (візөд 4-d серп. вылыс). Тусыс кісталан көшсаң (Б) летчө увлаң торја нарошнө розті питавельнөй валікөд (В) специалнөй ріфлен пріспособмеңнөон, коді сетө тусыслы куъа сертыыс откода пуксыны (расположитчыны). Тусыс тани, веңтилятор бергалөм помыс төлыскөд паныдасө (А) да торјалө аслас сөкта сертыыс. Кымын сөкыд тусыс, сымын матөжык усө веңтилятор бердө, а қымын кокнөд, сымын ылә веңтила-

торсаң усө. Кокһид кил сора тусјас сортировкаыс төвәоны ақкә. Тусыс киггигас паныдасө тус торјодан да шыблалан (Г да d) щоткајаскөд, коді туссө торјөдлө сортјас вылө. Буржык сорт тусыс мунө решеткаа станокас, көні тусыс вылыс жеңид (в) решеткаас да улыс куә (ж) решеткаас сортирујтчө ыжда сертї. Мөд сортыс, решеткаас вотөч чукөрө петө машина воэвылас.

Машиналөн частјасыс ужалөны ремень отсөгөн воропөд бергөдлөмөн, коді отлаалө воропө сүјөм шкїв веңтїлаторса шкївкөд да мунө питавельнөј валік шкїв пыр.

Сортировкаын вөдїтчгөн колө төдны тащөм правїлөјас:

1. Сортировка вылө туссө лезны төлөдөм бөрын;

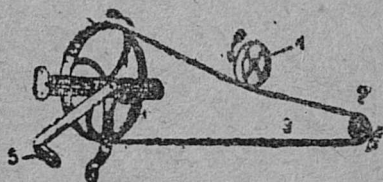
2. Ужавны заводїтчытөч сывылө вөчөм роэјас пыр машинасө колө бура мавтны, бөрас тыртөгыс відлыны тужөмлаунсө да корһин чајтан тужігөн, заводїтны сортирујтчыны;

3. Машинаөн ужалігөн колө өткода бергөдлыны воропөдыс, медым минутын 4-5ыс унжык ез бергөдчы. Візөдны сыбөрга, медым питавельнөј валік пырыс көшсаң тусыс прөјдїтїс дрөбїтчытөг да өткода петїс став роэөдыс;

4. Медым көшыс туссө лезны өткода колөм сертї, сывылө ем торја рычаг, кодөн поэө көш вомдорсө лептыны, мїбө лезны;

5. Медым бостны колана сорт, колө кужны лөгөдны сорт вылө јукан щіт да торја восталана щітјассө. Кымын матөз щітсө веңтјлаторлаң вештам, сымын сөкыджык лоө первој сорт да сымын сјјө еща лоө.

5-өд берпас. „Триумф“ сортјировкалөн ремень мунөм. 1—ыжыд шкјв, 2—веңтјлаторлөн шкјв 3—ремень, 4—пјтавелнөј валіклөн шкјв.

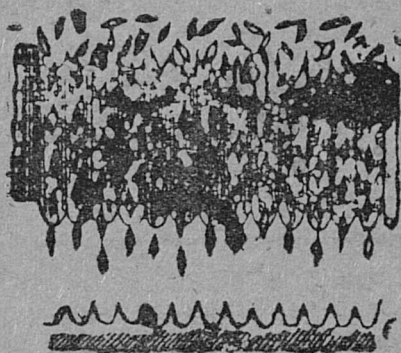

Востасан щітсө-кө лептам вывлаң, секі 2 сорта с колө унжык кокнід көјдысыс да тајөн омөлтчө 2-д сортыс. Мөдарө, щітсө леқөмөн јонжыка төвчө кокні кіл сора сора-сыс сортјировка саяз да сјјөн 2 сортыс лоө буржык;

6. Шөркофдем көјдыс сортјрујтјгөн сортјировкасө колө лөгөдны сјзі, медым $\frac{1}{3}$ јукөн көјдысыс муніс мөд сорт вылө, а $\frac{2}{3}$ јукөныс первој сорт вылө. Но тајө сөмын прімернөј індөд. Сортјрујтчјгөн машина лөгөдгө көјдыс бурлун сертјыс;

7. Решеткасө колө бөрјыны сортјрујтан көјдыс сертјыс, машинаыс решеткасө кыс-көмөн кістны көјдыссө да бура сывылын шарөдөмөн почас төдмавны туслыс бура торјалөмсө. Тані колө төдмавны сјзі, медым вылысса женыд пожјыс колөдіс јонжыка

гырыежык сорасјассө, көдјас муһоны торја
 жөлөб куча да ас пырыс меһ леҗис туссө.
 Улысса пожыс бөрјыссө сецдөм ногөн, ме-
 дым туссө һеһыр сулөдыштис да ас пырыс
 леҗис посны јөгсө, сорассө;

6-өд серпас. Кө-
 шые тус лучкјык
 леҗөм вылө приспо-
 собленнө.

8. Төвлыс вынсө колө лөсөдны венҗила-
 тор бердса пөдласан-вогсана заслонкаөн.
 Көјдысыс-кө сорҗыровка сажөзыс төвжө, сек
 колө төв вынсө чинтыны, роҗсө задвижкаөн
 тупкөмөн, а кор төлыс оз суҗсы, секи колө
 роҗсө ыждөдны;

9. Мукөд дырјыс көјдысјасыд овлөны
 јона јөгөс, кыз мукөд сикас тусјасөн, сја-жө-і
 јөгјасөн, тащөм көјдысыд өтчыд сорҗыровка
 пыр леҗөмөн оз-на вермы лоһы бур көјды-
 сөн. Тащөм пөраө көјдыссө колө леҗны „Три-
 умф“ сорҗыровка пыр кык мөбө куим пөв;

10. „Триумф“ сорҗыровкаө пуктыссө һол
 пөлөс решетка, бөрјыссө сулы, шобдды,

зөр да идлы (кык зола вылысса решета да кык ыжыд улысса решета). Сывылын сіз-жө поңо сортируйтны і проса, шабді, клевер да мукөд көйдысјас. Та выло сөмын содтыны мукөд сикас ыжда серві колана решетајас, индөм көйдыслы лөсаланаөс.

Примернөј таблица решеталөн „Серп і Молот“ ыма заводөн лөзөм сортировкалөн ташөмөс:

Көйдыслөн	Вылысса,	жеңыд	Улысса	куч
ымјас		решета		решета
Шобді, id	. . .	№22×8	. . . .	№30
Су	. . . . .	№22	. . . . .	№36
Зөр	. . . . .	№22×8	. . . . .	№3

Өнја кадө лөзөны № 2- „Триумф“ сортировка, сылөн уж производительностыс 8 центнерөз час.

КЫКНОГ УЖАЛАНА ТРИЈЕР

(двојного дејствија).

Медым көйдыс вөлі бура сортирутөма, сјјөс сортирутөм бөрын лөзөны тријер пыр, коді туссө сортирутө сјјө куча серті.

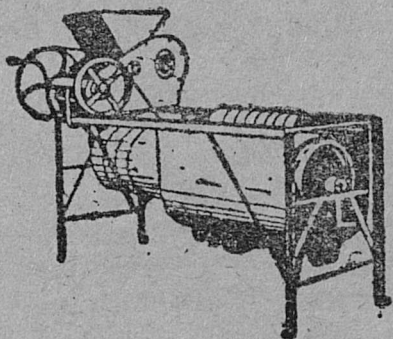
Тријерлөн ем уна сјстема. Медса јонасө паскалөма універсалнөј кык дејствијөа тријер

Војдөр вајлысны мјјанө тријерјас заграңычаыс, а медбөрја куім вонас лөсөдөма тријерјас вөчалөм мјјан Совет Сојузын вылыс строитөм Сталин ыма „Тријер“ заводуын, Вороңеж карын. Војдөр вөчавлысны тријер-

јас сөмын шобділы да сулы, а өні вөчало-
ны шөщ зөрлы да ідлы.

Воронежа тријерлөн главнөј торјыс лоө
јачејкајаса (сера пыщкөса) ціміндр, кодөс

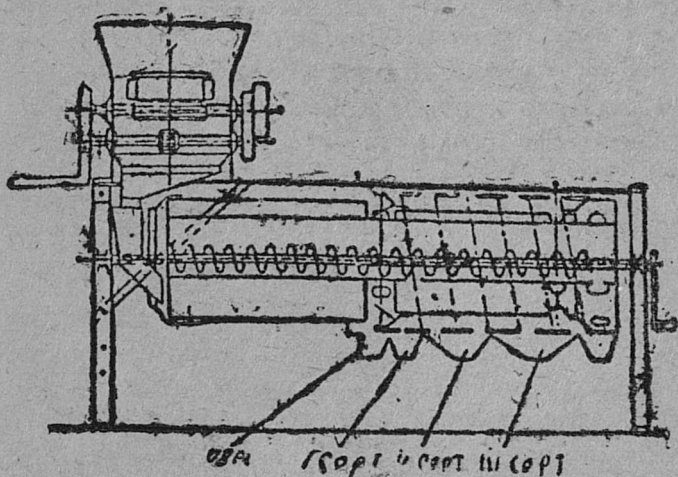
7-өд серпас. Воро-
нежа тријер вы-
лысааныс.

водсөн пунктөма көрт станок пыщкө. Тријер
пыщкын емөс торја фрезерујтөм јачејкајас
(гуранөс сінјас). Ціміндр первој жыңын
јачејкајас вөчавсөны гырысжыка (шуам, су
да шобді торјөдан тријерјасын јачејкајасыс
вөчавсөны 8,5 мм гырса, зөрлы да ідлы—
11,5 мм, гырса). Ціміндр мөд жыңын ја-
чејкајасыс төдчымөн посніджыкөс (шуам,
су да ід торјөдөм вылө вөчалоөм тријерја-
сын јачејкајасыс лоөны 4,25 мм гырса,
а зөр да ід торјөдан тријерјасын—6,25 мм
гырса).

Ціміндр пыщкын чөрс бердас крепітөма
жөлөб, көні отарлаңө бергалө помтөм винт.

Улыс ціміндр помө лөгөдөм торја регу-
латорөн жөлөб поңө колөм сертї лептыны
лібө леңны.

Мод цилиндр вилö пукгавгöны кучмöс
 снјаса пожјас, кодјас јтгöны мöда-мöдныс-
 көд помјасöдыс. Пожјас овлöны разнöјöс,
 налөн снјасыс абу öтгырса. Трјер мöд

8 бд серпас. Воронежса трјерлөн пыщкöсыс (разрез)

жыналыс улыссö пож днтыс кышöдöма
 көрт кожухөн. Кожухлөн емöс вежöсјас,
 кодјас торјöдöны көјдыссö сортјас вилö.

Станок боксањ пожјас бердö крепиталöма
 пугыс вöчалöм торја быгылтанкодјас, кодјас
 весалöны пожјассö сибдалöм тусјасыс.

Трјер воэла дорын станок вылыссањ
 крепитöма кисталан көш, кодлөн ем тупкöд
 (пöдан) да тус кистан валік. Кистан көш
 бокö вöчöма вењвилатор, кодлөн емöс туп-
 көдјас сынöд локтöм регулірујтöм вилö.

Кістан көшыг улөжык пуктысөө пож, кодөс тракөдө (вөрөдө) торја храповік (көрт палыч). Туслыг мунөмсө регулруйтөм вылө пожыг вылөжык лөсөдөма бергалыг көрт пөдан. Пожјас улө вөчөма торја жөлөб, код куъа тус локтө јачејкајаса ціміндрө.

Тріјер возла дорын-жө емөс ременјас-лы шківјас (гөгылјас), кодјас бергөдлөны тріјерлыг вөран частјассө.

Тріјерөн көјдыс весавсө тащөм нөгөн:

Көјдыс кістөны тріјер көшө. Сесаң лептөм тупкөд костөд бергалан валік от-салөмөн кіссө пож вылө. Кіссігөн туссө төлөдө тріјерлөн веңылаторыс да весалө поснід јогјасыг: бусыг, ізасыг, жуғыг. Куъ-мөс сінјаса вөран пож пыр, коді кутө ас вылас да сесса шыблалө бокө гырыг-жык торјас—ізјас, му көмөкјас, шепјас,— тус мунө жөлөб куъа гырыг јачејкајаса первој ціміндрө.

Первојја ціміндр јачејкајасө вермөны төрны шобді тусјас, кукол (јог турун) көјдыс, віка көјдыс да мук., а куъжык тусјас, шуам, зөрлөн да ідлөн оз төрны. Тріјер бергөдлігөн ціміндрө вескалөм да сорти-руйттөм тус заводітө вөрны, јачејкајасө төрыг тусјас пырөны јачејкајасас да ціміндр бергөдлігөн кыпавлөны вывлаң, а сесса асланыс сөктаөн мыјкө выласаң усөны јачејкасыс да вескалөны ціміндр пыщкөсса

жөлөбө. Куу тусјас оз вермыны крепыда пуксыны цимндр јачејкајасө да сыпонда усөны воужык, жөлөбө вотөү на. Туслы регыджыка усны отсалөны жөлөб улө лө-гөдөм сугуга сынанјас.

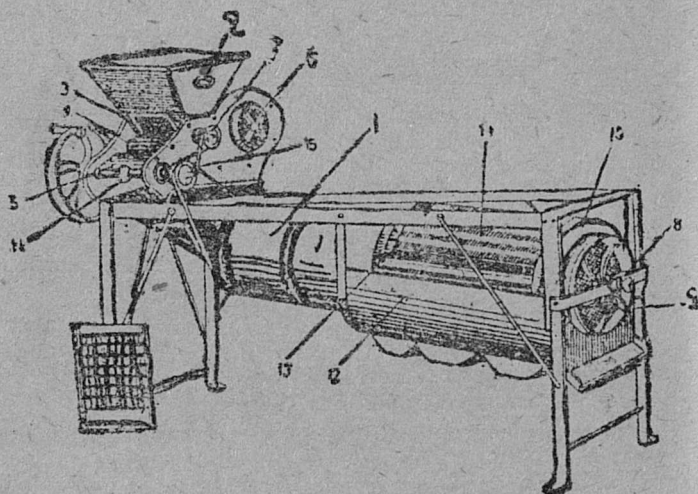
9-өд берпас. Јачејкајаса цимндрлөн пышкөсыс (бэстөма неуна) тријер ужалгөн.

Первојја цимндр пидөсө комыс куу зөр тусјас ісковтөны увлау торја куу мөс роујасөү, коујас емөс первојја цимндр помын, да петөны сјө роујас пырыс ортсө. Жөлөбө колөм тусјасөс вөтлө жөлөб куу амыс мөд цимндрө өтарө бергалыс помтөм винт. Сөні жөлөбө вөчало м роујас пыр тусјас гыла-лөны мөд цимндр пидөсө.

Мөд цимндрын, первојја цимндр дорыс поснөджык јачејкајасө, пуксөны поснөд ку-кол көјдыс, аңкыщјас, жугавлөм тусјас да мукөд сөщөмторјас, коујас цимндр бергөд-лігөн кајөны вывлау да гылалөны жөлөбө,

а сетыған бергалыг винтөн јоткыссоны тријер помө.

Мөд цилиндрса јачејкајасө төртөм шобди тусјас мунөны цилиндр куға куғамөс роҗјасөз (цилиндр помас) да ғылалөны сјјө роҗјасөз.

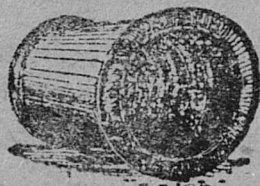
10-өд серпас. Гејдлөн тријер. 1—јачејкајаса цилиндр, 2—кісталан көш, 3—кісталан көшлөн задвіжка. 4—питательнөй велік, 5—тупкөд, 6—венҗилатор, 7 да Б—шківјас, 8—регулятор, 9—шестерна, 10—прутөсө цилиндрлөн чехол, 11—цилиндріческөј поҗјас, 12—көрт кожух, јуқлаан веҗөсјасөн, 3—сутуга шөттка, 14—тракөдан поҗ

јасөдыс. Воҗынҗык тусјас кісөөны куғамөс сінјаса поҗјыс да на куға мунөны. Мунігас разнөј сінјаса поҗјасөн тусјас торјалөны 3 сорт вылө да петөны ортсө.

Вороњезса тријерлөн производителнос-
тыс—400 кілограмм гөгөр часөн.

Австријаса Gejd фирмалөн тријер ыеуна
торјалө Вороњез заводса тријер синыс. Gejd
тријерын цимндр пуктөма һоринөн. Жөлөб
борд улын кузалаыс крепиталөма көртөн су-
туга сынанјас. Тајө сынанјассө пуктылөма

11-бд серпас. Гөгөр тупкөса
цимндр, кодлөн пышкөсыс винт
моз гартчан прутөн

јачејкајасыс куз тусјасөс шыблалөм вылө.
Јачејкајаса мөд цимндрөс пастөдөма гөгөр
тупкөса көрт чехолөн—цимндрөн, кодлөн
пышкөсыс асыккод прутөс. Тајө прутјассө
пукталөма винтөн моз, медем сетчө вес-
калөм тусјасыс мунасны паныд, увсаң выв-
лаңө. Ташөм цимндрөсө колө пуктыны сы-
понда, мыј Gejd тријерлөн цимндрјасыс ку-
лөны һоринөн (өтар помыс улынжык).

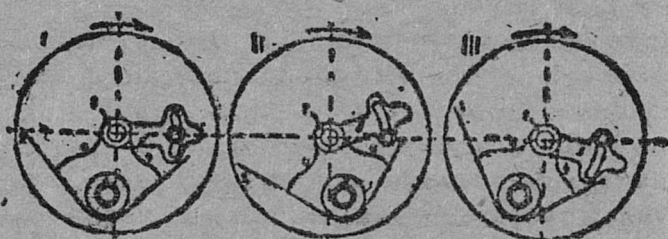
Ташөм устројство понда Gejd тријерын
тусјас мунөны јачејкајаса мөд цимндр пыр
петөм бөрын оз Вороњез заводса тријерын
моз, а мөднөгөн. Медвојдөр петө первој
сорт, сы бөрын мөд сорт, медбөрын којмөд
сорт. Куз тусјас петөны којмөд сорт бөрын.
Мөд цимндрыс петыс жугавлөм да посныд
тусјас, сіз-жө куков, кісгөны сіјө помөд.

Вороньжса тријерын тајо петöмыс муно тор-
ја вожод којмод сорт возвылын.

Гејдлыс тријерјас вајавлісны мїжанö кык
пöлöсöс: öтвыс V класс, 2-d № тријер, про-
изводительностөн 150 кг. гөгөр часөн, мöдыс
3-d № тријер, производительностөн 300 кг.
гөгөр.

Тријерөн ужалігөн колö соблудайтны со кушöм правілöјас.

1. Тријерö кöјдыс пуктыны тöлöдчан ма-
шинаөн возвыв весалöм бöрын, а нöшта

12-öд берпас. Тријерын жöлöб лöсöдöм I—шöрас лö-
сöдöм (шöр положеннö), II—увлаң лезыштöма, III—выв-
лаң лезыштöма.

буржык—сортировка пыр лезöм бöрын. Три-
јерлөн веңтыматор оз вермы зикöз вежны
тöлöдчан машинаöс.

2. Тријер колö сувтöдны шымьид, щöщыд
местаö, а нöшта буржык—уровеңөн лöсö-
дöмөн.

3. Трієр воропөн (ручкаөн) бергөдлыны пыр өтмоз, вөчны минутөн 50 гөгөрпөв кымын.

4. Регуліруйтны пыран төвлыг вынсө веңтлатор дінса торја задвіжкајасөн кысқан роъ содтөмөн лібө чінтөмөн.

5. Сортірујтан көјдыс-кө төлөн кутас јөткыссыны ортсөз, сек веңтлаторлыг роъ чінтөм кынжі колө вештыштны тупкөдсө, кодөс вөчөма трієр воэла дорө, хrapовік дінө.

6. Туглыг кигсөм регулірујтөны тупкөд кыпөдөмөн.

7. Пігательнөј вамік лөсөдөны сіжі, медым тугыс локтіс сіјө вылыссаң. Секі туг оз кут жугавлыны.

8. Вөран пож пуктысө сы вылө, медым туг петіс пож пырыс, а тугыс гырысжык сорјас коліны пож вылас. Мукөд дырјі ужалігөн сорјас пыщкын мунө уна туг; сек колө весавны пожсө, тырөма-кө сіјө, лібө назмөдны туглыг локтөмсө, оз-кө сіјө вевјав петны пож пырыс.

9. Колө пуктыны торја выімаңнө жөлөб лөсөдөм вылө. Жөлөбсө колө регуліруйтны сещөм ногөн, медым кыкнан ціміндрыс (гырыс да посңыд јачејкајаса) буржыка сортірујтісны тугсө да ещажык колісны јөгјассө.

Візөдлам разнөј ногөн жөлөб лөсөдөм.

Жөлөб лөсөдөма первој ціміндр дінсаң вывті улө. Секі гырыс зөр тугјас первојја

ціміндрын кутасны вескавны ботокө, сесга муны воҙө мөд лотокө да сизөн јөгөстны сортирујтан шобдиөс. Лөгөдны-кө лоток мөд ціміндрсаң вывті улө, сек шобди тугјас кутасны бөр вескавны лотокө да петны куколкөд өтлаын. Лучкі ужалөм вылө лоток колө кыпөдны вывлаң.

Жөлөб лөгөдөма первојја ціміндр динө вывті вылө; муноны зөр, шобди да посңыд тугјас. Мөд ціміндр динө матө жөлөб лөгөдөмөн посңыд тугјас да кукол муноны пожјас вылө шобдикөд өтлаын да јөгөстөны сјјөс. Колө жөлөбсө лезыштны, медым вештыны немучкі сортирујтөмсө. Колө ужалігас опытөн адыны жөлөблыг сещөм шөр судта, медым сјјө вөлі буржыка пукалө кыкнан ціміндр динсаңыс.

10. Ціміндріческөј пожјас буржык бөрјыны сјз жө воҙыв туг кистлөмөн да тракөдөмөн.

11. Ременьјас колө пуктавны лучкі. Вороп маховік шкївсаң пітафелнөј валік шкївө муныг ремень пуктысө крестөн.

12. Ціміндр колө бергөдлыны часі стрелкалаңө, візөдны-кө тријер вылө петан рөчла дорсаңыс. Мөдарө бергөдлыны ціміндр озков: секі сјјө вермө шыкны.

13. Візөдны, медым щөткајас да валікјас вөлі топыда пукалөны да збымыс ескө весалісны пожјасө.

14. Ужалом воэвылын тријер колө бура мавтны вөчалөм роэјас пыр.

15. Ужалом бөрын весавны тријерөс колөм тусјасыс. Та могыс колө бергөдлыны воропөдыс кытчөз став тусыс оз пет.

16. Тријер колө виэны тупкөса помещщөһөһын, а мукөдлаын виэигөн вермас сөмны да шыкласны.

Тријер— зев колаи машина өиктса өвмөсын. Сы пыр колө лөэны став көјдыс. Војдөр-кө сјөс дөна пөнда ез вермывны лөсөдны поскыд өтка өвмөсјас, өни колхозјасө өтувтөм өвмөсјасын да совхозјасын тријер быт колө лөсөдны. Отувтөм өвмөслы колө көэны ассыс мујас сөмын сорта, бура весалөм да сортирујтөм көјдысјасөн.

КӨЈДЫС ВЕСАЛАН УСТАНОВКАЈАС

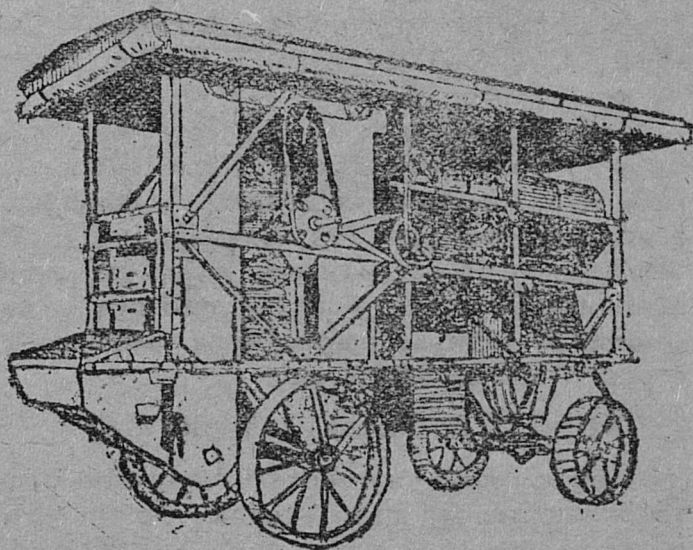
Прөстөј ногөн тус весалөгөн лөэны сјөс төлөдчан машина пыр, сөсса—Триумф лөбө Клејтон тыпа сортировка пыр, медбөрын— тријер пыр. Ташөм ужө колө пуктыны уна кад. Сыыс кыңзэ, өти машинасаң мөдө новлөдлөгөн вермө таскајтчыны да чинны көјдысыс. Колхозјасын да совхозјасын, көни көэан плөшщадыс кајө со да сурс гектарјасөз, лөбө көјдыс весалан гырыс пунктјасын, кор колө регыдөн лөэны ыжыд партија көјдыс, колөны ыжыд производөтөлнөста көјдыс весалан бурмөдөм машинајас.

Сувтлам көјдыс весалан кык пөлөс установка видлалөм вылын.

Гејдлөн көјдыс весалан установка

Көјдыс весалан установкајас тани вајөдам сы могоыс, медым петкөдлыны механьчирүј-төм способөн көјдыс весалөм. Тапонда тыр

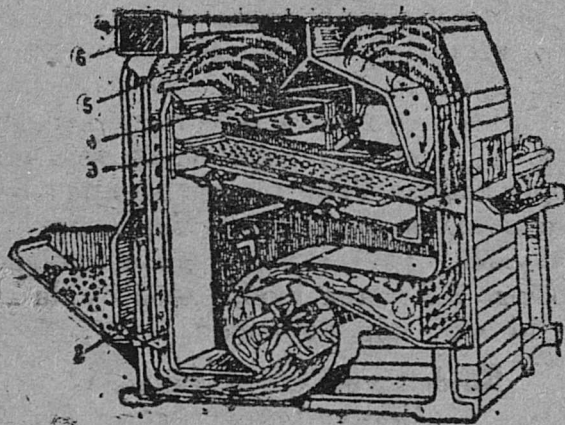
13-өд серпас. Гејдлөн установка.

мөдчам сөмын тајө машинајассө да налыс ујсө жеңыдыка гїжалөмөн.

Гејдлөн установка лоө новлөдлана көјдыс весалан машинаөн. Тус локтө примітан көшыс елеватор-самотаска пыр вескыда моңиторө (сортировкаө) да тријерө.

Тус локтө первој примітан көшө, сесаң елеватор пыр мөдөдчө моңиторө, көні пож-

јас вылын сортирујтөм кыңаи весавсө аспи-
 раторөн кокныйд јогјасыг. Монитор бөрын
 мөд отсалыг елеваторөн тус лептысгө вылө
 да јоткысгө өтө тријер цилиндрө. Установка

14-өд серпас. „Петкус-Гогенгејм“ установкалөн пыщ-
 кбсыс (разрез) 1—кютаалан көм, 2—питательнөј валік,
 3—улыс пож, 4—вылыс пож, 5—возвыив весалан ка-
 нал, 6—бус петан роэ, 7—тријерјас, 8—вентилятор.

вылын емөс кыж ногөн ужалыг тријерјас:
 өтөыс сортирујтө шобди да су, мөдыс—зөр
 да ид. Тријерө сурөм тус (көјдыс) весавсө
 куколыс (јог туруныс), вікаыс да мукөд
 пөлөс гөгрөс тусјасыс, сіз-жө жугавлөм көј-
 дысыс, Тријер барабан вылө лөгөдөм пож-
 јасөн тусјас торјалөны 3 сорт вылө. Та бө-
 рын быд сорт торја жөлөбјас-каналјас куға
 кысө лөгөдөм мешөкјасө. Гөгрөс тусјас да

јојас гылаалоны лотокыг тријер помод да петкөдсөиы ортсө торја ројас пыр.

Елеватор да моңитор костын ем шасталка, кодос колігөн поңо жітны уңо пријомној елеваторса торја клапанон.

Установка ужалө ачыс. Сіјос бергөдлө 3 4 вөв вына двігатель. Сылөн производітелностыс сулы да шобділы 1000-1200 кг. часон. Зөрлы производітелност чінө жыңыс кымын, а ідлы— $1\frac{1}{4}$ јукөн вылө кымын.

Бөрја каднас Гејд леңома вым да јонжык көјдыс весалан установка „Сортатор 3000“ марка улын. Тајө установкакөн производітелностыс 2-3 тонна шобді мібө су да $L 2\frac{1}{2}$ тонна ід мібө зөр өтө часон.

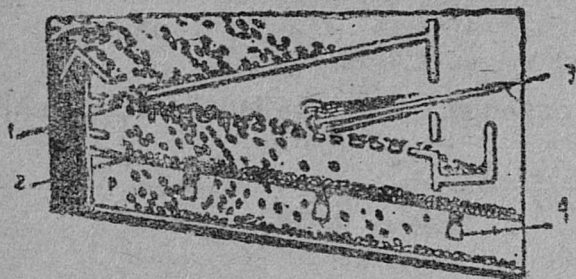
Көјдыс весалан установка „Петкус-Гогенгејм“

Леңома Ребер вокјас заводон (Германијаын). Тајө машинанас тус отпырјон весавсө да сортірујтсө төлөн поңјас вылын да тријерын; сортірујтгөн разнөј операціјас дырјі оз ков торјон кіставлыны ңаң, а помөз ештөдны отчыл кістөмөн.

Сортірујтөм мунө сынөд јөткан венцілаторон (8), коді јөткө сынөдсө 2 каналөд. Отө каналөдыс төв вескөдсө воңыв тус весалан камералаң, а мөд каналөдыс—тус сортірујтөмлаң (серпас вылын стрелкајасон петкөдлөма төвлыг мунөмсө).

Віңөдлам серпас вылыс, кызі мунө тус. Медвојдөр тус кістөны көшө (1), татысаң

питательнөй валикөн (2) сетгө пөла решетка куза сынөд мунаң первојја каналө. Сени вентиляторсаң мунаң төлөн весассө поснид јогјасыс, кодјас мунөны бус вөтлаан торја трубаө (6), да гырыс сөкыд торјасыс. кодјас гөгылтчөны увлаң да петөны машинасыс.

15-өд берпас. Пожјас пукталаң етас: 1—вылыс по ж, 2—улыс пож, 3—кучкалаң палыч, 4—песалаң щөткајас.

Решетка куза мөд каналө мунөм сөкыд тус кајө төв јөткөмөн вывлаң да усө вешласыс кык пож вылө.

Гырыс сінјаса вылыс, жеңидик пож леңө ас пырыс тусыс основнөй массасө да торјөдө гырысжык сорјассө, кодјас петөны торја жөлөб пыр. Улыс пожыс јона куза да посниджык сінјаса; сы пыр пожнассөны поснид јогјас. Медым машина вермас унжык ужавны да оз тыр, вылыс пожлы лөсөдөма торја кучкалаң палыч (колотушка) Тајө па-

лічлыг кучкалан вынсö поçö вежлавны лө-
сөдлан рычаг вывса вiнтөн. Улыс пожлы
лөсөдöма ромкјас вылын ветлөдлыг щөт-
кајас. Тајө щөткајасыс пож увтi ветлiгөн
тојлалөны сiнјасө сiбдөм тугјасөс да веса-
лөны пожсө. Машиналыс ужалөмсө регулi-
руйтөм могыс пожјас ветлөны разнөј ногөн:
кор öтi пожјыс муно вoзлаң, мөдыс муно
бөрлаң. Сортировка дiнө сетсө уна пөлөс
пож (набор), медем поçис сортируйтны раз-
нөј культурајас.

Заводөн сетан пожјаслөн примернөј таблиця

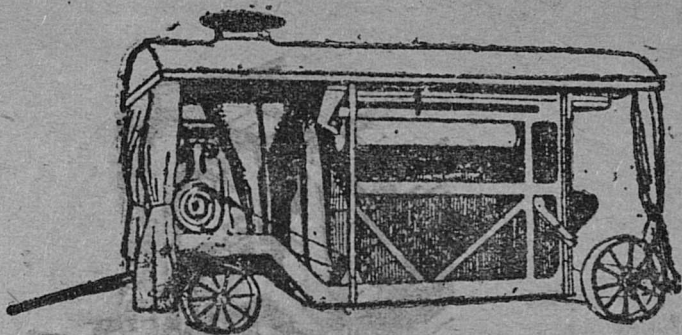
ПОЖЈАС	Шабдi	Су	Зөр	Id
	Пож сiнлөн гыра миллиметрјасөн			
Вылыс пож	3-3,5; 3,75-4,5	3 3,25-5,5	3,25-5,5	3,5-3,75-4
Улыс "	2-5; 2,75	2-2,25	2,25-2,5	2-2,5

Пожјас бөрын туглөн основнөј массаыс
муно сынөд јөткан мөд каналса решетка
вылө да сени сiјө-жө веңтылаторөн пөлтаң
төлөн сортируйтсө 2 сорт вылө.

Мөд сортыс кајө вывлөң да петө ортсө
(серпас вылын iндөма стрелкаөн), а пер-
вој сортыс төв пыр муном бөрын вужө вө-
рыс жөлөбө, а сесаң—тријерө, көнi нөшта-
на öтчид сортируйтсө.

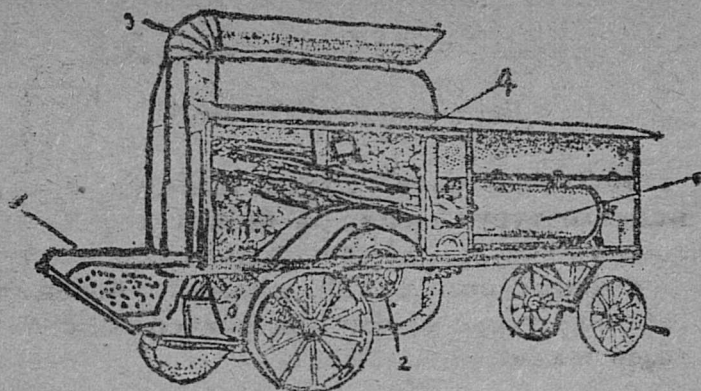

17-д сёрпас. „Петкус Гогенгејм“ нима новлөдлан сөр-
тёрвка № 2 (вылысоан вёзөдбөмөн)

Медым ешажык воштыны машина динө
наа нуом вылө вын да кад, лөзөма новлө-
длан установкајас. Тащөм новлөдлан уста-
новкасө — „Петкус Гогенгејм“ 2-д № петкөд-
лөма 17-д сёрпас вылын.

Новлөдлан сөрторвка сулалө көлөсајас
вылын. Сені емөс: сөрторвка, пожнасан
стан, тријер, елеватор да машина бергөдлыг
двигател. Вентилаторлөн ем пуыг вөчөм 6
борд. Пожнасан стан тракөдсө (вештавсө)
пружинајасөн. Вылыс пож весалөм вылө
емөс кучкалыг палчјас, а улыс пож весав-
сө вешласыг щөткајасөн. Тријерлыг циміндр
вөчөма цинкыг; сылөн емөс фрежерованној
јачејкајас; тријер неуна нөриња. Тележка
вылө пуктөм бензинөн ужалыг моторлөн
выныс 4 вөвлөн мында. Тележка вөчөма
көртиг да мусаа зев улын. Сыпонда мес-

18-бд берпас. Металлическөй установка. 1—кiстабан
көш, 2—венгильатор. 3—бус петкөдөн труба, 4—пож
пукталан став, 5—двигатель, 6—триер.

таыс местао новлөдлiгөн вермасны паны-
даены сөкыдторјас (неудобствојас). 2-д №
сортыровкалон производительност — 1,25-1,5
тонна гөгөр часөн. Сылы колө 6—7 вөв
вына двигатель.

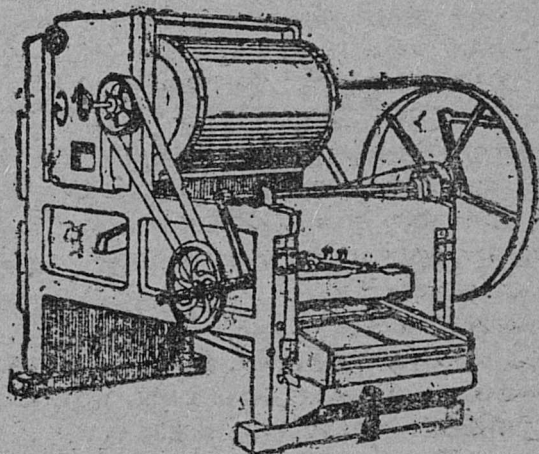
Вылынжык лыдөдлөм став пөлөс сор-
тыровкајас пуыс вөчөма, сыпонда повожда
вежаасөм вөсна најө вермөны потласны.

Машиналы монтаж вөчөма сiзи, мыј ра-
маыслөн да аслас машинаыслөн констру-
кцијасы өтпомса. Тајө машинасө бурмөдөма i
мукөд ногөн: пријомниксө улө вөчөм понда
почө кiстны һаһ вескыда мешөкыс. Сесса
сортырујтөм бөрын вескыда складө, вагонө,
либө телегаө һаһ кiстөм вылө лөсөдсө мөд
венгильатор.

СПЕЦИАЛЬНОЈ СОРТИРОВКАЈАС

Сортировка „Кускута“

Колхозјас да совхозјас быдмөм понда паскалө турун көзөм да быдмө спрос чистосортној турун көјдыс вылө. Сыпонда турун көјдыс весалөмлөн, торја-һин бобөһаһ (клевёр) турун көјдыслөн, значеһһөыс лөө торја ыжыд.

19-өд серис. Бобөһаһ турун көјдыс весалан „Кускута“ һима сортировка.

Бобөһаһ турун көјдыс медвоццаны төлөдөһы прөстөј төлөдчан машинаһ. Но таяө көјдысыс посһид да кокһид. Сыпонда төвлыс вынсө колө чинтыны. Машинаһ тө-

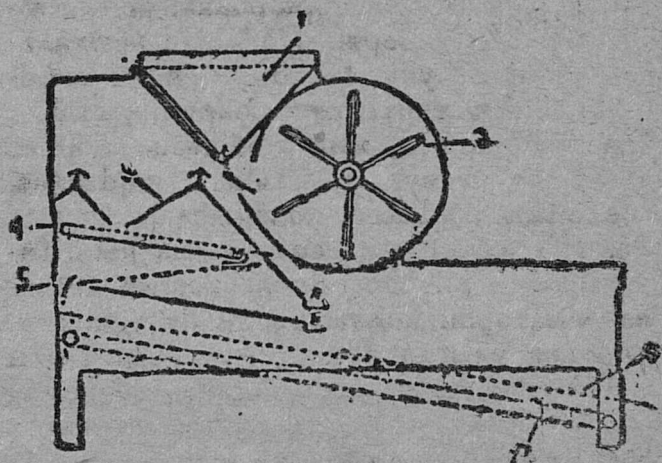
лөдөм бөрын көйдыс сортируйтсө. Татчө лөсалө „Триумф“ нима сортировка, коді тор-
јөдө туссө сөкта сертї. Пөданјас вешталө-
мөн да пожјас лүчкі бөрјөмөн поџө воөд-
чыны бобөһаһ турун бура сортируйтөмө.

Он-кө бура төд, мыј бобөһаһ көйдыс
пыщкын абу кускута (повілка) көйдысјас,
сек бобөһаһ көйдыссө колө лезны аслыс
пөлөс, „Кускута“ нима сортировка пыр. Та-
јө сортировка вылысла дорас көйдыс весав-
сө вентиляторөн пөлтан төлөн да пожјасөн.
Сортировка улысла дорас ем куџдык мөд
пож. Тајө пожлы сінјассө бөрјөма сізі, мыј
бобөһаһ көйдыс колө вылысас, а кускута
көйдыс летчө пож пырыс уліас.

Виџөдлам 20 d серпас вылыс, кызі мунө
көйдыс „Кускута“ сортировкаын.

Сортируйтны лөсөдөм көйдыс пуктыссө
кісталан көшө. Көшын ем задвижка, кодөс,
колөм сертї поџө јонжыка востыны, лібө
чінтыны. Питательнөј валікөн јуклөм көйдыс
көшсаһ мөдөдчө өткыза слөјөн увлаһ, пож-
јас вылө. Кіссігөн көйдыслы паныдасө сор-
тировка вентиляторөн (2) пөлтан төв. Тајө
төлөн вөтлыссөны көйдыс пыщкыс кокһід
јогјас, а ачыс көйдысыс петө торјөдан шит-
код вежөс пыр (3) да кіссө первојја пож
вылө (4). Тајө пож вылын торјалөны гырыс
јогјас, кодјас петөны сортировкаыс торја
лоток пыр (А). Вылыс пож пыр петөм көй-
дыс кіссө пөлыһөн лөсөдөм пөв вылө, а
сесаһ ісковтө мөд пөлыһа пож вылө. Тајө

20-бд сөрпәс. „Кускута“ сортировкадн пыщкөсыс (схема). 1—күстәән көч, 2—вентиләтөр, 3—пыщкөсыс сәжд (щит), 4—вылыс пож, 5—мөд пож, 6—улыс куә пож, 7—улыс пож весәән щөткајас.

пож пырыс петөны поснїд тусјас, кодјас сессә ісковтөны һорїңа пөв куәа да петөны мөд лоток пыр (Б). А медуна бобөһаң көјдысыс мөд пож вывсаң ісковтө којмөд вылө (6), кодї медулын да медкуә. Сент сортирујтсөны поснїд көјдыс тусјас да јогјас, һапыщкын щөщ повіліка. Пож пыр петөм көјдыс вөтлыссө сортировкаыс, а көјдыс вылө тујан бобөһаң летчө пож вылыс да чукөртсө мешөкјасө.

Медым медбөрја пожыс оз тыр, лөсөдөма чепјас јылын ветлөдлыс торја щөткајас (7).

Вентилатор дінса роҗас дорын емӧс тупкӧдјас Наяӧс востӧмӧн, либӧ пӧдлалӧмӧм позӧ сӧдтыны, либӧ чӧнтыны тӧвлыс пӧлтӧмсӧ

„Кускута“ сортіровкаӧн колӧ ужавны ыжыд вѣманьӧн. Тајӧ машинасӧ лучкі да точнӧја лӧсӧдӧмыс ӧтдор колӧ вӧдӧдны медым вӧлі бӧрјӧма лӧсаланна пожјас. Несӧмын разнӧј кӧзајаслӧн кӧјдысјас, но мукӧд дырјі ӧві сӧкас кӧзалӧн кӧјдысыс сортірујтсӧ разнӧј пожјасӧн, сы ґерті, кушӧм сорт тусыс, јона-ӧ воӧма, кушӧм сылӧн сӧктаыс да сӧзі воӧд. Сортіровка-кӧ оз сет пырыс-тӧм-пыр мӧчаӧз весалӧм кӧјдыс, колӧ бура вӧдӧдны машина ужалӧм бӧрса, прӧверітны сӧјӧс, аҗыны помка, кодӧ торкӧ лучкі ужалӧмсӧ да вештыны сӧјӧс.

„Кускута“—дона машина. Сӧјӧс колӧ щӧкыҗыка мавтлыны, а ужалӧм бӧрын вӧзны сӧмын пӧдса помешщеньӧн. Торја јона колӧ вӧзны пожјасӧс отсырајтӧмыс: пожјас вӧчавсӧны зев точнӧја да дӧна сулалӧны.

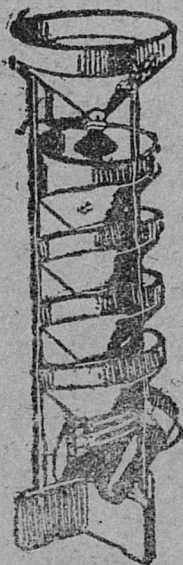
Лӧсаланна пожјас бӧрјӧмӧн „Кускута“ сортіровкаӧн позӧ весавны сӧз жӧ муцерна да мукӧд пӧлӧс поснӧд турун кӧјдысјас—тӧмофејевкалыс, рапслыс, сурепкалыс да мук.

„Кускута“ сортіровка пожјаслӧн таблица

Кӧјдысјас	Вылыс стан
Гӧрд бобӧнац, муцерна . . .	№32, №40, №72 P, №165 76 P
Шведскӧј жеҗыд бобӧнац . . .	№48, №60, №82 P
Тӧмофејевка	№48, №72, № 104 P
2-д № „Кускуталӧн“ производітелыност—	800 кг. кымын,
№ 3-лӧн—	1200 кг. кымын 1 часӧн.

Сортыровка „Эмејка“

„Эмејка“ ыма сортыровка торјодө вика кәдысөс зөр дныс. „Эмејкалөн“ устројствоыс вывті прөстөј. Стержень гөгөр винтөн

21-бд берпас. Сортыровка „Эмејка“

моз гартчөмөн пукталөма көрт мстыс вөчөм каналјас, кодјасөс гөгөртөдөма көрт жөлөбөн. Медвылө лөсөдөма кисталан кош. Тажө кошас пуктысөө сора кәдыс, коді алас сөктаөн мөдөдчө ісковтны каналјас куға увлаң. Гөгрөс тусјас (вика) гөгымтчөны өдјөнжык да летчигас гылаалөны ічөт каналја-

сыг ыжыд каналö. Сені најö летчöны воэö
увлаң да öтйлаö чукöрмöны, а зöр тусјас
мунöны пыщкöс жöлöб куэа. „Эмејкаöн“ по-
эö весавны сја-жö мукöд пöлöс кöјдысјас,
шуам, аңкыщ, соја.

„Эмејкаöн“ сортирујтгөн зöр оз тырмы-
мөн бура весассы. Эикöэ весалöм вылö колö
леэны сјös нöшта тријер пыр.

„Эмејка“ вöчавсö Одессаын, Хворостин
јорт нима госзаводын. Производителност—
40 кг. гөгöр часөн.

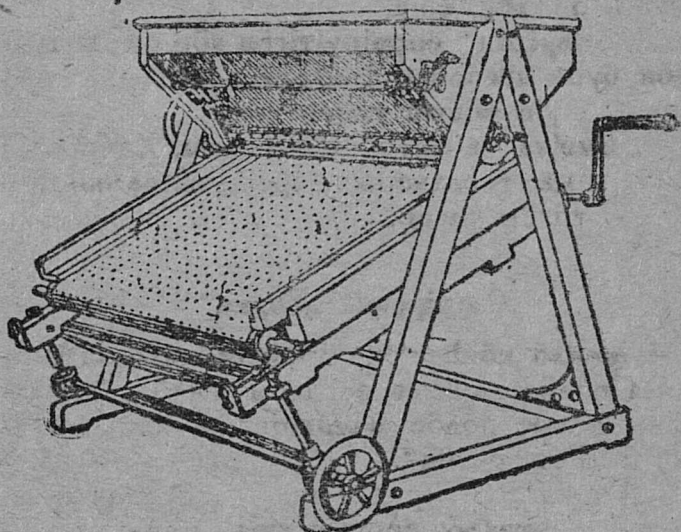
Сортировка „Горка“

Свеклö кöјдыс сортирујтöм вылö да быд-
сама пöлöс зајасыг весалöм вылö пöлзүйт-
чöны аслыс пöлöс машинајасөн, кодјас шу-
сöны „Горкајасөн“.

„Горка“ сортировкалөн ем кисталан көш,
кытчö киставсö сортирујтны лөгöдöм кöј-
дыс. Кисталан көшыс кöјдыс летчö помаг-
лытöг (машина ремень моз) бергöдчан полот-
на вылö, кодi бергöдлыссö воропөн, мибö шкi-
вөн. Полотна вылö воом кöјдыс тусјас,
кодјас гөгрöсöс, четчыштöны полотна вы-
лыг, а пласта тусјас, зајас да залөн чирја-
сыс пуксöны полотна бердас, сесга мунöны
сыкöд щöщ вылыс валјöэ да сесаң гыла-
лöны улö.

„Горка“ тiпа сортировкајасөн весалöны
сја-жö мукöд пöлöс гөгрöс кöјдысјас, шуам
аңкыщ. Сортирујтгөн гөгрöс тусјас гөгылт-

чоны кәріңа полотно вылыг (чојод моз)
 да четчыштоны машинасаң сымын ыла, кы-
 мын најө сөкыдөг.

22 өд серпас. Сорғыровка „Горка“.

„Горкајас“ вөчавсөны со мыј гырсаөс:

Полотналөн паста	Производительность
121 см. . . .	10—20 кгр. часөн
242 „ . . .	20—40 „ . . .

242 см. паста полотноа машиналөн гор-
 каыс кык ортча. Сылөн производительно-
 стыс кык ыжда өтка горка сертї.

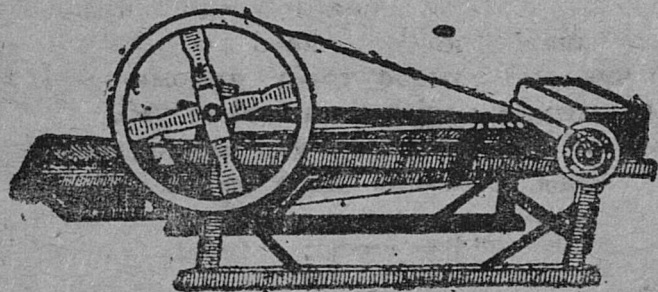
Машинајаслыг производительност віста-
 лөма тани ылөсас. Сїјө јонжыкасө „Горка“

пыр лезан кӱдӱс качество сайын. Медым кыпӱдны производительност да бостны буржыка сортируйтӱм кӱдӱс, „Горка“ пыр лезтӱз колӱ кӱдӱссӱ сортируйтны обычнӱ сортировкаӱн.

Шабдӱ кӱдӱслы „Бломериус“ тӱпа сортировка

Шабдӱ кӱдӱс весалӱм вылӱ пӱлзӱйтчӱны аслыс пӱлӱс сортировкажасӱн. Напыщкыс меджона паскалӱма „Бломериус“ тӱпа машина.

23-ӱд ӱерпас. Шабдӱ кӱдӱс весалан Бломериус тӱпа машина.

Шабдӱ кӱдӱс весалан „Бломериус“ нӱма сортировка—зев прӱстӱй машина. Сылӱн главнӱй ужалан частыс—рамаӱ крепитӱм сортируйтан ыжыд пож. Тажӱ пожыс куим пӱлӱс разнӱй пожжасыс. На пыщкыс медвозжа кыкыслӱн сӱнжасыс гӱгрӱсӱс, а кӱжмӱдыслӱн—кужмӱсӱс. Тажӱ пожсӱ вӱчӱма абу кыӱмӱн, а рожӱдлӱмӱн; тапонда сылӱн

ҕиҗасыс щел модааос. Пожсö крепитöма
һеуна пöлыһөн, пу станок вылö; бергöдлöм
вылö ем торја мехаһизм. Көјдыс локтö пож
вылö кисталан көшсаһ, кодöс лөгöдöма пож
вылысö гөгрöс пожјас дiнö. Көјдыслыс кiс-
гöмсö позö регулiрујтны јашщикö вöчöм
тупкöдөн.

Пож вешласöм понда, көшыс летчöм
шабдi көјдыс iсковтö полотна куҗа увлаһ.
iсковтигас сiјö сортирутсö. Медвоҗа да мөд
пож пыр мунiгөн шабдi көјдыс весассö гөг-
рöс сорјасыс, лыаыс, јогјасыс да мукöд-
торјыс. Куҗмöс ҕиҗаса којмөд пож вы-
лын шабдi көјдыс петö ҕиҗас пырыс
да чукöрмö улысас торја прiјомһикö. Пож
вылö колöм сорјас гөгылтчöны улö.

Шабдi көјдыс öтпырјөн миҗаöҗ весавны
он вермы. Сыпонда колö леҗны сiјöс сор-
тировка пыр кымынкö пöв. „Бломериус“ сор-
тировкаһ көјдыс став сорјасыс оз весас-
ы. Обыһнöја колöһы клоповиҗа турун көј-
дысјас. Медым сiјöс бырöдны шабдi көјдыс
пыщкыс, лöө щöщ весавны тријерөн, код-
лөн емöс шабдi көјдыс сортирујтан јачејкајас.

Сортировкаһ уҗалiгөн колö виҗöдны,
медым сiјö сулалiс вескыда. Сувтöдны да
прöверитны колö уровеньөн. Ыҗыд значеһ-
һö ем сортирујтан пож лучки пöлыһтöмлөн.
Көјдыс-кö оз iсковт, пожсö колö јонҗыка
пöлыһтны. Бергöдлан ремеһ пуктыссö ко-
ленчатöј вал щкiв вылö да передаточнöј
щкiв вылö.

Ужавны заводіттөз да ужалгас машина колө мавтны миңералнөй выјон.

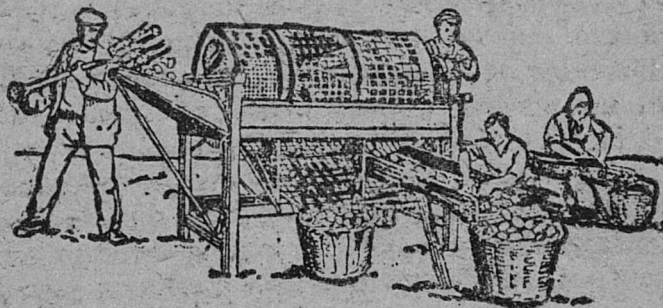
„Бломериус“ сортировкалөн унжыклатыс пу, дај поз улас ем паскыд места. Сыпона да, медем вичны машинаос лок поводда дырји шыкөмыс, колө сувтөдны сјјос вевт улө.

„Бломериус“ типа сортировкајас петөны заводјасыс со мыј гырсаөе:

Пожлөн кузта	Пожлөн паота	Часөн произвојительност (ылөсвс)
240 см.	71 см.	240 кгр.
320 .	71 .	270 .
426 .	71 .	400 .

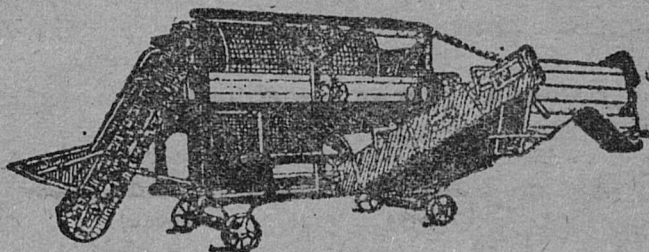
Картупеллы сортировка

СССР-ын өіктса овмөс механізарујтөм інміс щөц спеціалнөј культурајасө.

24-өд берпас. Пөмлертлөн картупел сортирујтан машина.

Колхозјасын да совхозјасын лоалöны уна пöлöс выь машинајас, кодјас пыщкын емöс сиз жö картопел вöдтан машинајас. Тани сувтлам картопел сортырујтан Полмерт сортировка вылын.

25-öд серпас. Полмертлөн картопел сортырујтан моторнöй сортировка „Метеор-Геркулес“.

Картопел сортырујтан машиналөн (Полмертлөн сортировка) главнöй частыс—кымынкö камераыс јитлөм гөгрöс барабан (цилиндр). Быд камераын ем аслыс гырса синама пож. Пож синајас пощö бөрјөдлыны сортырујтан картопел гырса серти. Фирмаыс вöчалö синалыс гырсащö 25-сань 90 мм-öщ. Обычнöја машиналы сетсö комплект 35 да 50 мм. гырса синајаса пощјасыс.

Пощјас јитлысщöны мöда-мöдысщöд домалан болтјасөн. Ташщөм прөстөј устройство понда пощö кокыда вежлавны пощјас. Мөдым лучкыжык артмас сортырујтөм, пощ синајас (рощјас) вöчавсöны ноль пельсөн (кватратөн).

Кісталан көш пыр картупель локтө барабан помө. Минутөн 35-40-ыс воропөд бергөдөмөн барабан вөчө 7-8 гөгөрпөв. Бергөддигөн картупель мунө өтө камерасаң мөдө. Посъыджык картупель астылалөны колөм сертө лөсөдлөм медвоzza пожјас пырыс, а медса гырыгјасыс мунөны став циліндр пырыс да гылалөны сјјө помөд.

25-д серпас вылын петкөдлөма Полмертлыс-жө сложнөјжык сортировка—„Метеор-Геркулес“, кодө ужалө 2-3 вына моторсаң. Картупель воө сортировкаө да петө сетыс торја елеваторјасөн. Сортирујтөгөн картупель быд барабан јукөдын вөчө сөмын өтө гөгөрпөв, а сөгса барабан пышкө вөчөм торја скатөн вужөдсөны мөд пөлөс сінјаса пож вылө.

Сортировка пыр мунөгөн картупель вессө һајтыс да нырјасыс. Тајө бөрјасыс торја-һын колана тулысын сортирујтөгөн, кор картупель обичнөја нырсавлө.

дојдалөм лөбө сөс картупель кіөн бөрјөдлөм вылө сортировка динө сувтөдсөны торја пызанјас. Најө сувтөдсөны сортировка возвылө лөбө картупель петан ројјас дорас. Сувтөдны-кө сортировка возвылө, картупель бөрјыссө машинаө сеттөз, а ројјас дорө сувтөдигөн дојдалөм картупель бөрјөдлыссө машинаыс петөм бөрын.

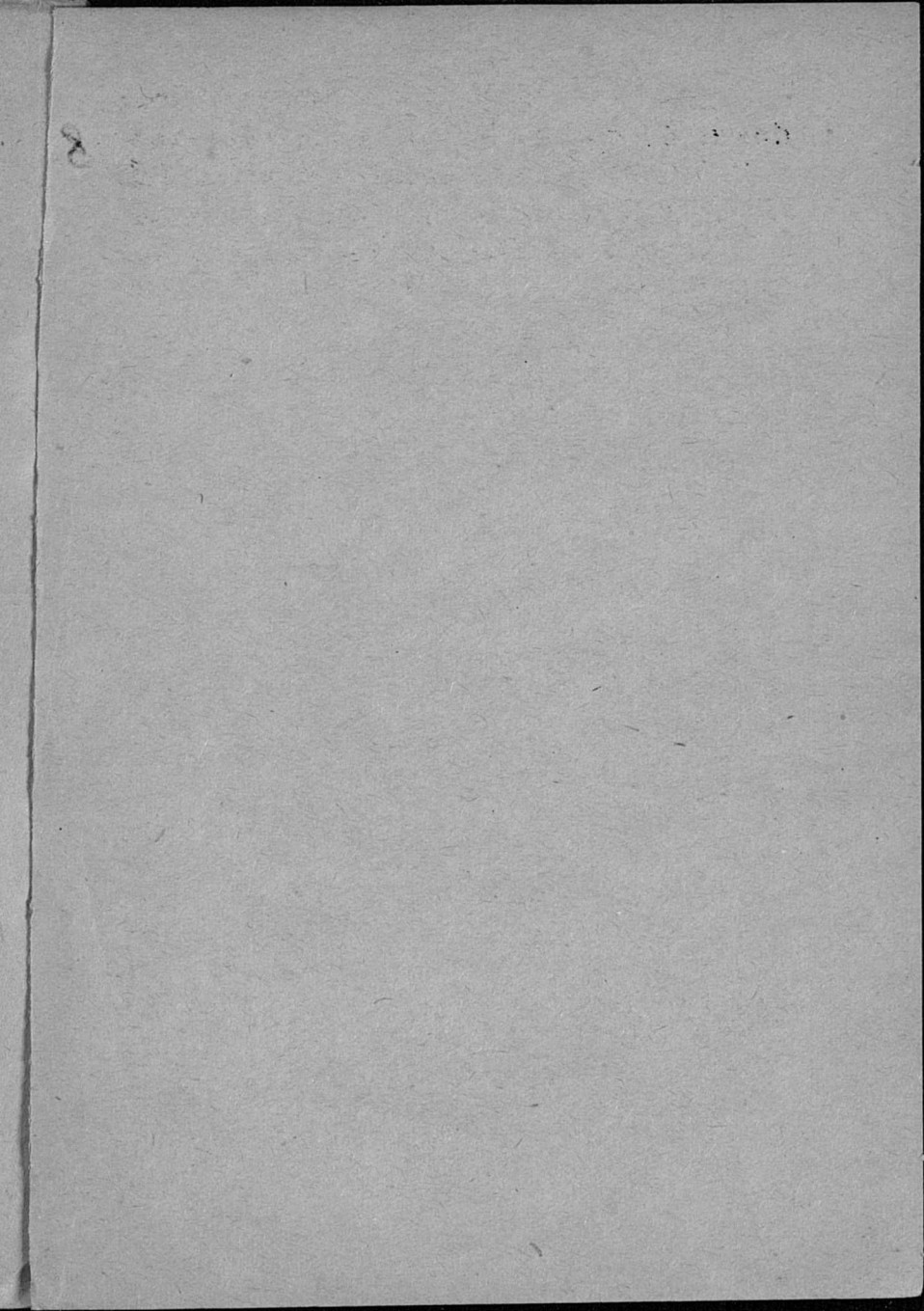
Полмертлөн картупель сортирујтан машина лөзавсө уна пөлөс. Кіөн бергөдлан лөчөт сортировка, кодлөн производөтельностыс

50-70 центнер часон, а сөктаыс 120 кгр.;
ыжыд сортировка, кодлөн производительности
90-140 центнер часон, а сөктаыс 160
кгр.; моторной сортировка, кодлөн производи-
тельности 100-160 центнер часон, а сөк-
таыс 980 кгр.

Инв. № 4147

долг 40 ур.

13052¹¹

	Комп-3
2	883